

Příloha k Návodu pro tvorbu příloh osvědčení o akreditaci zkušebních a zdravotnických laboratoří pro oblast fyzikálně chemických zkušebních postupů

Tento dokument vytvořený Technickou komisí ČIA pro fyzikálně chemické zkoušení obsahuje příklady a komentáře ke správné praxi při tvorbě přílohy Osvědčení o akreditaci pro oblast fyzikálně chemických zkoušek a vzorkování s cílem usnadnit harmonizaci vyjadřování rozsahu akreditace v uvedené oblasti

Příklad metody s dopočtem naměřených hodnot:

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušebního postupu/metody	Identifikace zkušebního postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Stanovení sumy vápníku a hořčíku titračně, stanovení hořčíku dopočtem	SOP 9 (ČSN ISO 6059, ČSN ISO 6058)	Pitná, balená, podzemní, povrchová, bazénová voda

Pokud je v případě normalizovaných metod v příloze osvědčení o akreditaci (POA) uveden přesný název zkušebního postupu a identifikace zkušebního postupu odkazem na originální normu zcela jednoznačným a nezaměnitelným způsobem (nikoliv na SOP), není nutné doplňovat princip zkušebního postupu v případě, pokud není součástí názvu normovaného postupu.

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušebního postupu/metody	Identifikace zkušebního postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Stanovení chloridu sodného	ČSN 56 0116-5	Pekárenské výrobky

Pokud identifikace zkušebního postupu používá odkaz na neplatnou, již nahrazenou normu, uvede se tato norma včetně roku vydání.

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušebního postupu/metody	Identifikace zkušebního postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Orientační sensorická analýza	SOP 2 (ČSN EN 1622:1998, TNV 75 7340)	Vody pitné, teplé, balené, povrchové, podzemní, ke koupání, výluhy z materiálů

Pokud je použita norma vydaná v jiném jazyce než českém a český ekvivalent neexistuje, uvádí se v POA jak český, tak originální název

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušebního postupu/metody	Identifikace zkušebního postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Cigarety – Stanovení obsahu vody v kouřových kondenzátech – Část 1: Metoda plynové chromatografie (Cigarettes - Determination of water in smoke condensates – Part 1: Gas-chromatographic method)	ISO 10362-1	Tabák a tabákové výrobky

Příklad dělení dle předmětu zkoušky:

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Stanovení prvků (Ag, Al, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Mg, Mn, Ni, Pb, Zn, V) metodou AAS – plamenová technika.	SOP 3 A (TNV 75 7385; ČSN ISO 7980; TNV 75 7408; ČSN ISO 8288; ČSN EN 1233; ČSN 75 7400; ČSN EN ISO 12 020)	Vody* a vody ke koupání. Vodné výluhy odpadů.
2	Stanovení prvků (Ag, Al, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Mg, Mn, Ni, Pb, Zn, V) metodou AAS – plamenová technika.	SOP 3B (ČSN EN 14 084)	Potraviny, zemědělské produkty.
3	Stanovení prvků (Ag, Al, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Mg, Mn, Ni, Pb, Zn, V) metodou AAS – plamenová technika.	SOP 3 C (ČSN EN 12506, ČSN EN 12 920)	Odpady*, půdy, kaly, sedimenty
4	Stanovení prvků (Ag, Al, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Mg, Mn, Ni, Pb, Zn, V) metodou AAS – plamenová technika.	SOP 3 D (návod výrobce xxx)	Kosmetické výrobky

* vody – voda pitná, povrchová, podzemní a odpadní

* odpady - pevné a kapalné odpady

Příklad stanovení rtuti jednoúčelovým analyzátozem:

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Stanovení rtuti analyzátozem AMA.	SOP 01 (ČSN 75 7440; ČSN 46 5735; ČSN 72 1227)	Vody* a vody balené. Vodné výluhy odpadů. Potraviny, zemědělské produkty, krmiva, rostlinný materiál. Odpady, půd, kaly, sedimenty, písek, hnojiva*.

Hnojiva* - Organická a vápenatá hnojiva

Příklad použití více detektorů na stejném přístroji a rozdílných předmětů zkoušky:

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Stanovení těkavých organických látek plynovou chromatografií (GC/ECD+FID). ^a	SOP 1A (ČSN EN ISO 10301, ČSN EN ISO 15 680, ČSN EN 13649)	vody* a vody balené. Vodné výluhy odpadů
2	Stanovení těkavých organických látek plynovou chromatografií (GC/ECD+FID). ^b	SOP 1B (EPA 8015)	odpady, půdy, kaly, sedimenty.
3	Stanovení těkavých organických látek plynovou chromatografií (GC/ECD+FID). ^c	SOP 1C (EPA TO 14, OSHA VOL. 1 method 7)	pracovní a mimopracovní ovzduší

* vody – voda pitná, povrchová, podzemní a odpadní

Názvy detektorů lze uvádět i např. následujícími způsoby: GC/ECD+FID, GC-ECD/FID, GC/ECD/FID .....

Pokud z prostorových důvodů nelze uvádět výčet stanovovaných analytů v názvu zkušební postupu, pak bude uveden např. na konci přílohy osvědčení o akreditaci s odkazem na příslušný zkušební postup

a,b) - Metoda P&T - 1,1-DCE, DCM, 1,2-DCE trans, 1,1-DCA, 2,2-D CPA, 1,2-DCE cis, chloroform, .

c) - Ovzduší - F 12, chlormethan, F 113, vinylchlorid, methylbromid, ethylchlorid, F 114, .

Princip použité metody měření se neuvádí tam, kde je jednoznačný. Tam, kde je možné použít dva odlišné principy měření je nutné princip měření uvádět (např. i u měření pH – potenciometrie/fotometrie)

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Stanovení teploty	SOP č. 22 (ČSN 75 7342)	Pitná, povrchová, surová, balená voda a voda ve koupání
2	Stanovení pH potenciometricky	SOP č. V-1 (ČSN ISO 10523 včetně změny Z1)	Pitná, povrchová, surová a balená voda

Příklad analýz prováděných na analyzátorech Smartchem, Aquakem ...

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušebního postupu/metody	Identifikace zkušebního postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Stanovení alkality automatickým fotometrem Aquakem	SOP 5A (firemní návod AQUA X)	Vody pitné, teplé, balené, ke koupání, povrchové, podzemní, vody provozní, vody ředící pro hemodialýzu
2	Stanovení barvy automatickým fotometrem Aquakem	SOP 5B (firemní návod AQUA X)	Vody pitné, teplé, balené, ke koupání, povrchové, podzemní, vody provozní, vody ředící pro hemodialýzu
3*	Stanovení dusičnanů automatickým fotometrem Aquakem	SOP 5C (firemní návod AQUA X)	Vody pitné, teplé, balené, ke koupání, povrchové, podzemní, vody provozní, vody ředící pro hemodialýzu

Příklad analýz prováděných pomocí komerčních souprav (setů):

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušebního postupu/metody	Identifikace zkušebního postupu/metody	Předmět zkoušky
1*	Stanovení volného a celkového chloru – analytická komerční souprava Merck / Hach	SOP 1 (návod firmy Merck/Hach)	Vody pitné, surové a vyrobené a vody ke koupání.
2	Stanovení chemické spotřeby kyslíku dichromanem (CHSK _{Cr}) titračně	SOP 2 (TNV 757520)	Vody pitné, surové a vyrobené a vody ke koupání.
3	Stanovení chemické spotřeby kyslíku dichromanem (CHSK _{Cr}) spektrofotometricky - analytická komerční souprava Merck / Hach	SOP 3 (TNV 757520 – část 4, návod firmy Merck/Hach)	Vody pitné, surové a vyrobené a vody ke koupání.
4	Stanovení chemické spotřeby kyslíku dichromanem (CHSK _{Cr}) spektrofotometricky	SOP 4 (TNV 757520 – část 4)	Vody pitné, surové a vyrobené a vody ke koupání.
5	Stanovení chemické spotřeby kyslíku dichromanem (CHSK _{Cr}) – metoda ve zkumavkách, analytická komerční souprava Merck / Hach	SOP 5 (ČSN ISO 15 705, návod firmy Merck/Hach)	Vody pitné, surové a vyrobené a vody ke koupání.

Normy pro stanovení CHSK_{Cr} umožňují stanovení alternativními technikami s využitím / bez využití komerčních souprav. Z těchto důvodů by měl být popis zkušební postupu i identifikace zkušební postupu co neúplnější.

Příklad „ mikroklima „

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Měření mikroklimatických podmínek (teplota, rychlost proudění ...)	SOP 47 (ČSN EN ISO 7726, NV 361/2007Sb., HEM-3444-12.2.04/4133)	Pracovní a mimopracovní prostředí

Alternativní uvádění odkazů na zkušební postupy a postupy vzorkování na „ kontaktních a odběrových místech“:

2. Kontaktní a odběrové místo Lhota

Dolní 1, 111 11 Chlum

Protokoly o zkouškách podepisuje:

Josef Novák

Vedoucí laboratoří

Jiří Novák

Zástupce vedoucího laboratoří

Zkoušky:

Pořadové číslo ¹⁾	1, 9, 51-52
------------------------------	--------------------

Vzorkování:

Pořadové číslo	1-5, 8
----------------	---------------

Pokud má laboratoř více pracovišť, na kterých je prováděn stejný zkušební postup, nelze používat odkazování na tyto pracoviště pomocí např. indexů u pořadového čísla zkušební postupu pracoviště 1, ale tyto zkušební/vzorkovací postupy budou uvedeny buď v podobě stejné pro všechna pracoviště, nebo zjednodušeným odkazem – viz výše.

Stejný požadavek platí i pro předmět zkoušek, pokud např. pracoviště 1 provádí analýzu pro pitné a odpadní vody a pracoviště 2 provádí analýzy pouze pro pitné vody, nelze používat odkazování pomocí např. indexů u předmětu zkoušky pracoviště 1.

Příklad používání skupinových názvů pro předmět zkoušky:

Každý skupinový název předmětu zkoušky (např. vody) musí být jednoznačně definován např. ve vysvětlivkách k příloze osvědčení o akreditaci (POA) a může být použit jen pro zkušební postup, kde je předmět zkoušky analyzován v plném rozsahu daném upřesněním. Tam, kde není analyzován v plném rozsahu, je nutno předmět zkoušky definovat přesně ve zúženém rozsahu.

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
1	Stanovení amonných iontů (NH ₄ ⁺), amoniakálního dusíku (N-NH ₄ ⁺) spektrofotometricky	SOP 002 (ČSN ISO 7150-1)	Vody *
2	Stanovení huminových látek spektrofotometricky	SOP 004 (TNV 757536)	Vody pitné, balené, povrchové, podzemní
3	Stanovení barvy spektrofotometricky	SOP 006 (ČSN EN ISO 7887)	voda pitná, povrchová, podzemní

Vody *

Vody pitné, teplé, balené, povrchové, podzemní, ke koupání, odpadní

Orientační stanovení škodlivin v ovzduší pomocí detekčních trubiček:

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
1 *	Semikvantitativní stanovení plynů a par (oxidu uhelnatého) detekční trubicí	SOP 004 (ČSN EN 1231)	ovzduší – venkovní a vnitřní
2 *	Detekční stanovení plynů a par. *	SOP 24 (ČSN EN 1231)	ovzduší – venkovní a vnitřní

2 - oxid uhelnatý - CO, oxid uhličitý - CO₂, formaldehyd - HCHO, ozón - O₃, oxidy dusíku - NO_x, chlor - Cl₂, chlorovodík - HCl, fluorovodík - HF, oxid dusnatý - NO, cyklohexanon - C₆H₁₀O, kyselina dusičná - HNO₃, benzen - C₆H₆, sirovodík - H₂S, kyanovodík - HCN,

Detekční trubičky od firem Gastec Equipment Japan, Dräger Sicherheitstechnik GmbH Germany

Příklad upřesnění používaných technik odběrů vzorků

Vzorkování:

Pořadové číslo	Přesný název postupu odběru vzorku	Identifikace postupu odběru vzorku	Předmět odběru
1	Odběry vzorků odpadních vod (manuální odběr a odběr automatickým vzorkovačem).	IP 02 (ČSN EN ISO 5667-1; ČSN EN ISO 5667-3; ČSN ISO 5667-10; ČSN ISO 5667- 14)	Odpadní vody
2	Odběr vzorků podzemní vody (manuální odběr, odběr vzorkovacím	SOP V04 (ČSN EN ISO 5667-1, ČSN ISO 5667-11,	Podzemní voda

Pořadové číslo	Přesný název postupu odběru vzorku	Identifikace postupu odběru vzorku	Předmět odběru
	čerpadlem)	ČSN ISO 5667-18, ČSN EN ISO 5667-3, ČSN ISO 5667-14, TNV 75 7315)	
3	Odběr vzorků pracovního ovzduší do kapaliny (fritové absorbéry s absorpčním roztokem)	SOP VZ 21 (ČSN EN 482, ČSN EN 689, Nařízení vlády č.361/2007 Sb., příl.č.2)	Ovzduší pracovní
4	Odběr vzorků pracovního ovzduší do kanystrů a vaků	SOP VZ 22 (ČSN EN 482, ČSN EN 689, Nařízení vlády č.361/2007 Sb., příl.č.2)	Ovzduší pracovní

Pořadové číslo	Přesný název postupu odběru vzorku	Identifikace postupu odběru vzorku	Předmět odběru
1 ^{1,3,4}	Odběry vzorků odpadních vod (manuální odběr a odběr automatickým vzorkovačem).	IP 02 (ČSN EN ISO 5667-1; ČSN EN ISO 5667-3; ČSN ISO 5667-10; ČSN ISO 5667- 14)	Odpadní vody
2 ^{2,5}	Odběr vzorků podzemní vody (manuální odběr, odběr vzorkovacím čerpadlem)	SOP V04 (ČSN EN ISO 5667-1, ČSN ISO 5667-11, ČSN ISO 5667-18, ČSN EN ISO 5667-3, ČSN ISO 5667-14, TNV 75 7315)	Podzemní voda
3 ^{3,5}	Odběr vzorků pracovního ovzduší do kapaliny (fritové absorbéry s absorpčním roztokem)	SOP VZ 21 (ČSN EN 482, ČSN EN 689, Nařízení vlády č.361/2007 Sb., příl.č.2)	Ovzduší pracovní
4 ⁴	Odběr vzorků pracovního ovzduší do kanystrů a vaků	SOP VZ 22 (ČSN EN 482, ČSN EN 689, Nařízení vlády č.361/2007 Sb., příl.č.2)	Ovzduší pracovní

Index u pořadového čísla postupu odběru vzorku uvádí pořadové číslo pracoviště/odběrového místa, na kterém se postup provádí

Pokud jsou odběry vzorků prováděny na více místech (viz kontaktní a odběrová místa), musí být zřejmé, které postupy odběru vzorků jsou prováděny na daném pracovišti/vzorkovacím místě, například odkazem na pořadové číslo pracoviště.

POZNÁMKY:**Aplikace flexibilního typu akreditace typu 3 – rozšíření předmětu zkušební postupu**

Ve svém aktuálním seznamu zkoušek laboratoř uvede modifikovaný postup v seznamu zkušebních postupů, na které byl aplikován flexibilní typ akreditace a neprodleně zašle příslušnou informaci na ČIA - MPA 30-04-07 . V příloze osvědčení o akreditaci bude aktualizace provedena při následující dozorové návštěvě ČIA.

Doporučené uvádění norem v identifikaci zkušební postupu:

- A) Jednotlivé části norem jsou distribuovány samostatně :
normy řady ČSN (EN) ISO 5667 – jednotlivé části norem se uvádí samostatně
SOP 1 (ČSN EN ISO 5667-1, ČSN EN ISO 5667-3, ČSN ISO 5667-5,
ČSN ISO 5667-10 .....)
- B) uvádí se odkaz na část normy, která byla vydána jako jediný dokument:
např. upřesnění techniky analýzy odkazem na články normy (postupu) :
SOP 4 (TNV 757520 – část 1,2,3,4)

Pořadová čísla zkušebních postupů, uvádění flexibilního typu akreditace

Číslování zkušebních postupů (pořadová čísla zkoušek v POA) by mělo být systematické, v případě mezer v pořadových číslech se uvádí řádek „neobsazeno“. V těchto případech nelze uvádět rozsah přiznaného typu flexibilní akreditace intervalem.

Např. laboratoř má posouzeny zkušební postupy č. 1 – 23, 51 – 89, 101 – XXX, pořadová č.zk. 24-50 a 90 – 100 jsou neobsazena. Pak nelze uvádět přiznaný typ flexibility intervalem 1 – 100, ale následujícím způsobem:

Typ flexibility: dle MPA 30-04-07	Pořadová čísla zkoušek
Typ 1	1-23, 51-89, 101-XXX
Typ 2	
Typ 3	

Uvádění identifikace zkušebních postupů v protokolech o zkoušce:

Pořadové číslo ¹⁾	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
3	Stanovení těkavých organických látek plynovou chromatografií (GC/ECD+FID).	SOP 1C (EPA TO 14, OSHA VOL. 1 method 7)	pracovní a mimopracovní ovzduší

V protokolu se uvádí přesná identifikace SOP a minimálně jedna norma stěžejní pro danou oblast:

SOP 1C (EPA TO 14)